

ŚLĄSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
W CZĘSTOCHOWIE, ISO 9001:2000

42-200 Częstochowa, ul. Ks. Kard. S. Wyszyńskiego 70/126
☎ 34 377 01 00, 34 377 01 01; fax 34 362 04 89
e-mail: sodr@odr.net.pl, www.czwa.odr.net.pl

Oddział w Bielsku-Białej
43-300 Bielsko-Biała, ul. Gen. M. Boruty Spiechowicza 24
☎ 33 814 45 41, 33 827 34 40; fax 33 814 45 27
e-mail: Bielsko@odr.net.pl

Oddział w Mikołowie
43-190 Mikołów; ul. Gliwicka 85
☎ 32 325 01 40, 32 325 01 50; fax 32 325 01 44
e-mail: Mikolow@odr.net.pl

Działy:

Ekonomiki , Częstochowa	☎ 34 377 01 10
Metodyki, Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw Częstochowa	☎ 34 377 01 14
Przedsiębiorczości, Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki , Częstochowa	☎ 34 377 01 09
Systemów Produkcji Rolnej, Standardów Jakościowych i Doświadczalnictwa , Mikołów	☎ 32 325 01 56

Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego

w Będzinie

42-500 Będzin, ul. Małachowskiego 22, ☎ 32 267 74 35
e-mail: PZDR.Bedzin@odr.net.pl

w Bielsku-Białej

43-300 Bielsko-Biała, ul. Gen. M. Boruty Spiechowicza 24
☎ 33 814 93 48, e-mail: PZDR.Bielsko@odr.net.pl

w Bieruniu - Lędzinach

43-155 Bieruń ul. Turystyczna 1
☎ 32 326 70 95, e-mail: PZDR.Bierun@odr.net.pl

Cieszynie

43-400 Cieszyn, ul. Kraszewskiego 13, ☎ 33 852 08 94
e-mail: PZDR.Cieszyn@odr.net.pl

w Częstochowie

42-200 Częstochowa, ul. Radomska 2, ☎ 34 362 72 54
e-mail: PZDR.Czestochowa@odr.net.pl

w Gliwicach

44-100 Gliwice, ul. Zygmunta Starego 17, ☎ 32 231 08 24
e-mail: PZDR.Gliwice@odr.net.pl

w Kłobucku

42-100 Kłobuck, ul. Okólna 3, ☎ 34 310 01 00
e-mail: PZDR.Klobuck@odr.net.pl

w Lublińcu

42-700 Lubliniec, Pl. Konrada Mańki 10, ☎ 34 351 30 20
e-mail: PZDR.Lubliniec@odr.net.pl

w Mikołowie

43-190 Mikołów, ul. Gliwicka 85, ☎ 32 325 01 51
e-mail: PZDR.Mikolow@odr.net.pl

w Myszkowie

42-300 Myszków, ul. Pułaskiego 6, ☎ 34 313 71 60-2
e-mail: PZDR.Myszkow@odr.net.pl

w Pszczynie

43-200 Pszczyna, ul. Kopernika 14, ☎ 32 210 33 28
e-mail: PZDR.Pszczyna@odr.net.pl

w Raciborzu

47-400 Racibórz, ul. Ludwika 4, ☎ 32 415 26 10
e-mail: PZDR.Raciborz@odr.net.pl

w Rybniku

44-200 Rybnik, ul. J. F. Białych 7, ☎ 32 423 77 71
e-mail: PZDR.Rybnik@odr.net.pl

w Tarnowskich Górach z siedz. w Nakle Śląskim

42-620 Nakło Śląskie, ul. G. Morcinka 9 a, ☎ 32 285 18 47
e-mail: PZDR.Tarnowskiegory@odr.net.pl

w Wodzisławiu

44-300 Wodzisław, ul. Kubsza 28, ☎ 32 455 17 06
e-mail: PZDR.Wodzislaw@odr.net.pl

w Zawierciu

42-400 Zawiercie, ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 95
☎ 32 672 87 43, 671 68 26
e-mail: PZDR.Zawiercie@odr.net.pl

w Żywcu

34-300 Żywiec, ul. Batorego 16 (budynek KRUS), ☎ 33 861 25 86
e-mail: PZDR.Zywiec@odr.net.pl

W NUMERZE

str.

Z ŻYCIA ŚODR

Dni Otwartych Drzwi 2013 już za nami..... 3

SPECJALIŚCI RADZĄ

Listy zalecanych odmian zbóż ozimych do uprawy w woj. śląskim na rok 2013.....	4
Teledetekcja w rolnictwie.....	8
Pamiętajmy o wapnowaniu gleby po żniwach.....	10
Przyczarek zbożowiec – szkodnik mogący lokalnie zagrażać....	11
Poziom dobrostanu a antybiotykooporność.....	12
Przyczyny i zapobieganie kwasicy żwacza u krów mlecznych	14
Pomór świni afrykański, ale zagrożenie realne.....	15

NOTOWANIA..... 17

ŚRODOWISKO W KTÓRYM ŻYJEMY

Dbajmy o wodę na Śląsku..... 20

SYGNAŁY

Zmiany przyznawania pomocy finansowej wstępnie uznanym grupom producentów owoców i warzyw.....	21
Jubileuszowa - dwudziesta edycja konkursu AGROLIGA 2012 rozstrzygnięta.....	23
ARR podsumowała dopłaty do materiału siewnego w 2013.....	24
Nadzór nad stosowaniem materiału siewnego	25
Rozmowa z Anną Kaczorowską - prezesem firmy Józan.....	26
Piknik rodzinny w Krzyżowicach.....	27
Opolagra 2013.....	28
Dania piknikowe.....	29
Wystawa kwiatów – Kokoszyce 2013.....	30
Grupa Azoty – przekazała kluczyki do trzech mercedesów.....	31

KĄCIK PSZCZELARSKI

Dąbrowskie „MIODOBRAŃIE 2013”.....	32
Wojewódzka Konferencja Pszczelarska.....	34

ROK W OGRODZIE..... 35

KĄCIK GOSPODYNI

„Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”.....	39
Posiłki jednodaniowe, chłodniki, surówki i napoje.....	41

Przyjmujemy do druku

**REKLAMY, OGŁOSZENIA, ARTYKUŁY
SPONSOROWANE - zgodnie z cennikiem.**

Drobne ogłoszenia rolników zamieszczamy bezpłatnie.

**PRENUMERATĘ można zamówić bezpośrednio
w redakcji lub u doradców.**

*Redakcja nie odpowiada za treść reklam, ogłoszeń
i artykułów sponsorowanych. Redakcja zastrzega
sobie prawo do dokonywania skrótów
i przetwarzania materiałów prasowych.*

ADRES WYDAWCY I REDAKCJI

ŚLĄSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO, ODDZIAŁ W MIKOŁOWIE
ul. Gliwicka 85, 43-190 Mikołów, skr. poczt. 85, ☎ 32 325 01 41, 32 325 01 57
e-mail: M.Hankiewicz@odr.net.pl; B.Pieter@odr.net.pl

REDAKCJA

Maurycy Hankiewicz – redaktor naczelny, Barbara Gąsiorowska
Skład komputerowy: Bernadeta Pieter, Karina Kwaśniewska
Fot. na okładce – K. Kwaśniewska

POMÓR ŚWIŃ AFRYKAŃSKI, ALE ZAGROŻENIE REALNE

Ostatnio coraz głośniejsze są informacje o afrykańskim pomorze świń, więc warto co nieco wiedzieć o tej groźnej chorobie.

Afrykański pomór świń (*African Swine Fever - ASF*) to wirusowa, posocznicowa choroba świń o przebiegu ostrym, rzadziej przewlekłym. Chorobę charakteryzują objawy kliniczne i sekcyjne podobne do ostrej postaci pomoru klasycznego. Występuje głównie w Afryce Południowo - Wschodniej, szczególnie w Kenii, Mozambiku, Zambii i na Madagaskarze. W Polsce jak na razie nie występuje, ale jest już blisko, bowiem stwierdzono 2 ogniska tej choroby na Białorusi. Wirus afrykańskiego pomoru świń jest odporny na wysoką temperaturę, procesy gnilne, wędzenie, krótkotrwałe gotowanie, wysychanie, potrafi przetrwać do 6 miesięcy w mrożonym mięsie, a roztwór 1% formaliny zabija go dopiero po 6 dniach. Źródło zakażenia stanowią chore świny domowe oraz dzikie. Rezerwuarem choroby są dzikie świny, u których choroba ma przebieg utajony, stając się tym samym bezobjawowymi nosicielami i siewcami zarazki. Inne gatunki zwierząt domowych są na zakażenie wirusem ASF niewrażliwe. Świny uodpornione przeciw klasycznemu pomorowi świń są niestety w pełni wrażliwe na afrykański pomór świń.

Okres inkubacji 5 - 9 dni. Charakterystyczne objawy to: brak apetytu, zapalenie spojówek, wyraźne wybroczyny na skórze, kaszel, pienisty wyływ z nosa, biegunka, wymioty, mogą wystąpić drgawki. Śmiertelność bez względu na przebieg choroby prawie zawsze wynosi 100%.

Dotychczas nie opracowano szczepionki przeciw ASF, dlatego leczenie jest zabronione ze względu na duże ryzyko rozprzestrzeniania się choroby. Zwierzęta chore i podejrzane są zabijane. Do kraju wolnego od choroby obowiązuje bezwzględny zakaz wwozu świń, mięsa świeżego oraz mięsa mrożonego z kra-

jów, w których występuje ta choroba. Ludzie nie są wrażliwi na zakażenie wirusem ASF, w związku z czym choroba ta nie stwarza zagrożenia dla ich zdrowia i życia.

Należy jednak nadmienić, że wirus ten posiada takie cechy, które pozwalają myśleć o nim jako o swoistej „bronii biologicznej”, oczywiście w odniesieniu do świń:

- nie ma efektywnych sposobów leczenia
- brak szczepionek prewencyjnych dających uodpornienie na zachorowanie
- śmiertelność 100% wśród chorych zwierząt.
- wysoka zaraźliwość

Chorobę tę po raz pierwszy zaobserwowano w Kenii w 1910 roku u świń, które miały kontakt z dzikimi afrykańskimi świniami. Do roku 1957 choroba dotyczyła tylko pewnych regionów Afryki kiedy to po raz pierwszy w tymże roku wystąpiła w Portugalii, w roku 1960 odnotowano przypadki w Hiszpanii, w 1964 r we Francji, a w 1967 roku we Włoszech.

Na początku kwietnia 2007r. wykryto ognisko afrykańskiego pomoru świń na terytorium Gruzji. Uważa się, iż wirus został przeniesiony poprzez zlewki i odpady, które zostały użyte do karmienia świń pochodzące ze statku, który zawinął do portu w Poti. Po wprowadzeniu wirusa ASF na kontynent choroba bardzo szybko rozprzestrzeniła się na terytorium Armenii, Azerbejdżanu oraz Rosji.

SYTUACJA EPIZOOTYCZNA W ROSJI

Choroba ta stała się na terytorium Rosji już endemiczna, w związku z stałą obecnością zakażenia wśród populacji dzików. Wyjątkowo wysoki poziom nielegalnego obrotu świniami oraz wieprzowiną oraz jej produktami, zwyczaj karmienia świń odpadkami i zlewkami, nieobecność odpowiednich służb weterynaryjnych oraz brak infrastruktury zapew-

nijącej bezpieczeństwa zdrowotne zwierząt, a także obniżone możliwości śledzenia drogi przemieszczania świń i produktów, tylko pogarszają sytuację..

Jednocześnie, w kilku regionach Rosji zaczęto na szczęście wdrażać środki zwalczania choroby takie jak wczesne jej wykrycie, wsparte działaniami na rzecz podniesienia świadomości hodowców i społeczeństwa, a także odszkodowaniami dla rolników (np. w kraju krasnodarskim). Dotychczasowe straty wywołane chorobą na terytorium Federacji Rosyjskiej szacuje się na powyżej 30 mld rubli (1 mld USD).

Rosyjskie służby twierdzą, iż od czasu pierwszego wprowadzenia tej choroby, występuje ona jedynie w formie ostrej, bez przypadków chronicznych. Nie stwierdzono patologicznych i epizootycznych dowodów, które świadczyłyby o obecności ozdrowieńców lub nie wykrytych zakażeń zwierząt. Jednocześnie, nie jest prowadzony czynny monitoring i serologiczna diagnostyka populacji świń i dzików. Wyżej wymienione uwarunkowania oraz brak ogólnorosyjskiego programu kontroli i zwalczania choroby powodują, iż istnieje możliwość rozprzestrzeniania się choroby na kraje blisko związane handlowo z Rosją (Białoruś, Ukraina, Kazachstan).

Ostatnie doniesienia mówią, że stwierdzono ogniska afrykańskiego pomoru świń w odległości mniejszej niż 150 km od granicy z krajami Unii Europejskiej, w rejonie leningradzkim i Karelii na północy Rosji. Szczególne zaniepokojenie budzi stale utrzymująca się epizootia afrykańskiego pomoru świń w populacji dzików w centralnej Rosji (obwód twerski, rejon Smoleńska) z uwagi na fakt, że szlaki migracji dzików (odyńców) z tej części Rosji mogą prowadzić przez terytorium Białorusi do Polski.

Od czasu notyfikacji pierwszych ognisk afrykańskiego pomoru świń

Dane dotyczące choroby ASF w latach 207-2013 przekazane do Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt

Kraje	Rosja	Gruzja	Azerbejdżan	Ukraina	Białoruś	Armenia
Liczba ognisk	325	60	2	1	1	13
Liczba zwierząt padłych	8 275	70 181	98	3	brak danych	800
Liczba przypadków	11 602	70 522	-	3	brak danych	834
Liczba zwierząt zniszczonych	354 179	17 172	4 734	2	brak danych	796

na terytorium Rosji przemieszczanie świń oraz pochodzących od nich wyrobów mięsnych z terytorium Federacji Rosyjskiej do UE jest zabronione.

Jedną z możliwych dróg, rozprzestrzeniania się choroby na terytorium państw UE, jest przemieszczenie się zakażonych dzików. Jednocześnie, dotychczasowe badania dotyczące wirusa afrykańskiego pomoru występującego w Rosji wskazują, iż w populacji zwierząt wrażliwych zakażonych wirusem nie stwierdzono ozdrowieńców, a śmiertelność zakażonych zwierząt wynosiła 100%.

W związku z zagrożeniem zawleczenia wirusa afrykańskiego pomoru świń na terytorium Unii Europejskiej poprzez pojazdy służące do transportu trzody chlewnej, które powracają z terytorium Rosji, Komisja Europejska przyjęła w dniu 3 lutego 2011r. decyzję. (Nr 2011/78/UE w sprawie niektórych środków zapobiegających przeniesieniu wirusa afrykańskiego pomoru świń z Federacji Rosyjskiej do Unii Europejskiej). Decyzja ta nakłada na państwa członkowskie pewne obowiązki, do których należą m.in. zobligowanie kierowców powracających z terytorium Federacji Rosyjskiej środkami transportu, które zostały użyte do przewozu świń, do zapewnienia prawidłowego oczyszczenia i zdezynfekowania tych środków transportu oraz przedstawienia stosownej dokumentacji potwierdzającej wykonanie w/w czynności, jak również zobowiązuje właściwe służby sanitarno-weterynaryjne i celne w punktach granicznych wjazdu na terytorium Unii Europejskiej do

kontroli w/w środków transportu pod kątem weryfikacji oczyszczenia oraz sprawdzenia przedstawionej dokumentacji

SYTUACJA EPIZOOTYCZNA NA BIAŁORUSI.

W poprzednich latach zaprzeczano jakoby na Białorusi występował ASF. Jednak 21 czerwca 2013 r. białoruskie władze weterynaryjne potwierdziły wykrycie materiału genetycznego wirusa afrykańskiego pomoru świń w próbkach pobranych od padłej świni w miejscowości Czapun w rejonie iwiejskim w obwodzie grodzieńskim. Jednocześnie wcześniej w latach 2012 – 2013 docierały już informacje medialne dotyczące pewnych działań władz weterynaryjnych wskazujących na wykrycie podejrzanych zachorowań wskazujących na afrykański pomoru świń, w tym masowe wybijanie stad. Tłumaczono ten masowy ubój ćwiczeniami ze zwalczania tej choroby, włośnicą lub wystąpieniem zespołu rozrodczo – oddechowego świń (PRRS) Ponadto, lokalizacja wykrytego ogniska na Białorusi daleko od granic Federacji Rosyjskiej wskazuje, iż nie jest to pierwsze ognisko afrykańskiego pomoru świń, a więc potencjalnie całe terytorium Białorusi należy traktować za obszar występowania tej choroby. Jednocześnie mając na uwadze powyżej wskazane fakty i oficjalne zgłoszenie choroby należy traktować jako jeszcze jeden dowód wskazujący na dalsze szerzenie się tej choroby na wspomnianym terenie. Kluczową kwestią pozostaje możliwość przeniknięcia wirusa do

populacji dzików i rozprzestrzenianie się go poprzez te zwierzęta. Istotnym ryzykiem pozostaje również rozprzestrzenianie wirusa poprzez produkty żywnościowe także uwędzone, gdyż wędzenie nie niszczy wirusa. Należy podkreślić, iż przemieszczanie świń oraz pochodzących od nich produktów z terytorium Białorusi do UE jest zakazane.

W chwili obecnej można uznać, że ryzyko przeniesienia choroby na terytorium Polski jest wysokie, pomimo środków zapobiegawczych wprowadzanych zarówno przez Polskę jak i Unię Europejską. Jednocześnie istnieje duże prawdopodobieństwo dalszego szerzenia się wirusa wśród zwierząt, w szczególności wśród zwierząt wolno żyjących w krajach nadbałtyckich i w Polsce mając na uwadze duże kompleksy leśne na granicy między państwami nadbałtyckimi a Białorusią oraz duży ruch osobowy i tranzytowy między tymi państwami, zwiększający ryzyko nielegalnego przewiezienia produktów żywnościowych skażonych wirusem.

Adam Walasek
SODR, Oddział w Mikołowie